معیار اختیار قرائت توسط قارء

شاگرد: برای فهم وجه اختیار قرائت توسط قارء، طبقه قبل از قارء را چه کسی تشکیل می‌دهد، تا مشخص کنیدی که وجه اختیار این آقایان قارء چه چیزی بوده؟

استاد: پنج-شش وجه را ابن جزری در مقدمه النشر گفته است. پنج-شش وجه را گفته است. باز هم بیشتر است و چیزهای متعددی هم هست. می‌گویند چرا یک قاری اختیار می‌کرده. مختار او به‌خاطر چه چیزی بوده است. ولی بهتر از بیاناتی که در النشر هست-بدون اینکه اسمی از وجه الاختیار ببرد- خود مقدمه ابن مجاهد است. ابن مجاهد وقتی می‌خواهد بگوید امام در قرائت با غیر امام چه فرقی دارد در دو سطر توضیح می‌دهد. می‌گویی همینطوری که نمی‌شود امام بشوند. اول باید در ادبیات اعلی باشند. صرف و نحو و اعراب و ... را بدانند. فهم متن بالایی داشته باشند. بعد می‌گویی کسانی که برای او قرائات را نقل می‌کنند، سند شناس باشد. بیرون و درون و همه اینها را بتواند در نظر بگیرد.

شاگرد: آنها طبقه تابعین هستند.

استاد: تابعین اساتید این قارء هستند. درست است. یعنی مثلاً نافع گفته هفتاد تابعی را دیدم و رفتم آمدم، می‌تواند راوی همه آنها باشد اما مختار نافع، افراد روایت هر کدام از آنها نیست. یک چیزی از مجموع آنها است. «حتی الّفت هذه القرائه». تعبیر نافع این است. می‌گویی هفتاد تابعی را دیدم تا این مختار خودم را تألیف کردم. بعد همه هر کسی این مختار را می‌خواست به او می‌گفت. و الا هر کسی که می‌آمد یکی از قرائات را به او اقراء می‌کرد و حرفی هم نمی زد که مختار من این نیست. اینها حال و فضای اینها بود. عاصم و سائرین هم همینطور بودند.

خود خلف را ببینید. خیلی جالب است. خودش از قارء عشره است. در کتابها می‌گویند «خلف من القارء عند اختیاره»؛ یعنی وقتی خلف خودش مختار دارد، می‌شود از قارء عشره. اما «خلف راوٍ عن الحمزه عند روایته». خلف راوی از حمزه است، یعنی وقتی دارد روایت می‌کند خودش اختیار ندارد. می‌گویی استاد من حمزه چنین گفت. ولی خودش می‌تواند از قارء عشره باشد. اما اینکه وجه اختیار چیست، ابن جزری متعدد گفت؛ جور و واجور می‌شود.

اینها برای خود من پیش آمده است. کلمه اختیار برای سابقین در آن زمان، کلمه‌ای بسیار رهزن است. در دو-سه مرحله است. مرحله اول این است که اختیار را مرادف اجتهاد می‌گیرند. که مدام تذکر می‌دهند که اختیار به‌معنای اجتهاد نیست. مجتهد ای مصیب است ای مخطئ. فتوای او ای درست است ای غلط. اما در اختیار القرائه سائر قرائات هم صحیح است. خودشان مدام تکرار می‌کنند. در کتابها ببینید. از قدیم و جدید هست.

بازبینی #2
ایجاد شده 22 آوریل 2024 15:06:21 توسط ... .
به روزرسانی شده 30 مه 2024 08:31:11 توسط ... .